

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Devonii Oratoris Et Philosophi
Ingolstadiensis Panegyrici Dvo**

Turner, Robert

Ingolstadii, Anno M. DC. IX.

In funere Caspari Franci Doctoris & Profesoris Ingolstadiensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69598)

ROBERTI TURNERI DEVOTI
 ORATIO XV. HABITA IN FVNERE
 Reuerendi admodum, nobilis, & Magnifici
 viri, Domini CASPARI FRANCI, SS. Theo-
 logiæ Doctoris ac Professoris in Alma In-
 golstadiensi Academia Ordinarij, Protono-
 tarij Apostolici, Parochi & Ecclesiastæ ad
 D. Mauritij, &c. magnanimo Catholicæ
 Religionis Propugnatori.

SI Philosophus (Auditores) scite dixerat
 & aptè laudem mortuorum esse quod-
 dam quasi semen, ex quo viuorum vir-
 tus haberet vel succum, quo vigeret, vel
 vim, qua aeternum viueret: scite etiam & aptè fece-
 runt omnes gentes, quæ quantam virtutis speciem
 vellent nitere in posteris, tantum honorem in funeri-
 bus virtuti maiorum habendum censerent. viuit præ-
 sentibus virtus in mortuorum laude, & ita viuit, ut
 quantam mortuis obscures laudem, tantam viuus tol-
 las virtutem. nam volumus, quicumque sumus in hac
 corporis labe, exemplo excitari, illasque inprimis res
 consectamur, quarum vel palmam stupentes videmus,
 vel fructum præcerpimus spe. obeamus, ego oratione,
 cogitatione vos, Græcos, Barbaros, Romanos, Hebræ-
 os, vniuersi in mortuorum laude, tanquam semente
 virtutis, spargenda congruunt sensibus, & mortuis
 ita

ita

ita vel figunt obeliscos, vel pyramides extruunt, vel
 panegyricos texunt, vel pompas instituunt, vel sacra
 accendunt, vt videatur loqui non tam cadauer mor-
 tem, quàm triumphus vitam. ac ne putetis hanc
 suetudinem fuisse ethnici tantum erroris, Abramo
 mum legimus diligenter versatum in ornando suo
 pulchro, in palatio ornando non legimus. id tantum
 est discriminis inter gentes illas ethnica quondam
 nube circumfusas, & nos fidei iam puritate tin-
 quod illæ obeliscos, pyramides, monumenta retu-
 rint ad virtutem tantum honoris specie excitanda
 nos in pyraminibus, obeliscis, candelis, funerum cer-
 moniis etiam testamur mundo. quid testamur mor-
 do? loquimur cælo. quid loquimur cælo? Deo. bonum
 ostentamus fidem spem quæ nostram de resurrectione
 Candela (Auditores) thuribula, preces, sacrificia, etc.
 trum, altare, cruces, ceremoniæ, vos stantes, iam
 FRANCUS loquuntur resurrectionem. quid resur-
 gemus? resurgemus iusti. resurgemus? resurgemus
 iusti? ad vitam resurgemus. resurgemus
 iniusti? ad mortem resurgemus. & huius vita, huius
 mortis erit iudex. quis? Christus. quo tempore? extra
 ma vita. quo loco? in valle Josaphat. hæc lex omnibus
 omnibus. certum? oraculum. tremitis fortasse senten-
 tiam hanc. At saxo hodie, si mihi modici temporis
 furam impertiatis, horreatis toti, sed cum spe horrea-
 tis. nam etsi huius iudicij eam formam sim exper-
 rus, vt iniiciat horrorem: tamen in FRANCUS

tanquam recta via, ea vestigia notabo, quæ hanc vitam sequenti ac persequentifacile ostendant spem. attendite, est res magna; attendite, est res vestra. atque ita vestra, vt attingat vitam non hanc fluentem punctulo, sed illam. exuta aut certe subacta hac concretionem, in iudicij vel morte miseram, vel vitam felicem, & perpetuam miseram, perpetuam felicem.

QUOTIES (Ingolst.) intueor in vitam, in iudicium: toties miror esse, qui voluptatum aestu ita abripiatur extra lineam & oram rationis, vt vitam curet, iudicium negligat. vita est incerta, iudicium certum, illa fluit, vt hoc consistat: vita est fragilis, iudicium statum, illa abrumpitur, vt hoc statuatur; vita est medium, iudicium finis. illa inicitur, vt hoc figatur. rem vel incertam certam, vel fragilem statam, vel mediam extremam præferre, cuius prudẽtia? præferimus tamen plerique, idquẽ tanto interuallo, vt videamur omni quasi prouisione cauere, ne hanc nobis vitam cogitatio iudicij vel contamineat tanquam labes, vel tanquam amaritudo respergat. putarunt huic errori satis prospectum, Bonauentura, si statuas vitam esse stercus; Ambrosius, si reputes vitam esse miseriam; Augustinus, si cogites vitam esse bullam. non perdo tempus colligendis Sanctorum sententiis, vita id solum est, vel quod non est, vel quod vix est, vel quod sordes est. monstrum, quid te colimus? Flos es, pulchrum audio, sed marcescis; umbra es, lucidam miror, sed vanescis; fumus es, altum video, sed dissipari; cinis es, vinctum teneo.

teneo.

teneo, sed dissolueris, nihil es, vita, quicquid est, vel
 fortè vis esse fætor Bernardo. ponunt Doctores nomi-
 nes huius generis, alij alias, sed quid efficiunt? id est
 vitam esse aut magnū nihilū, aut pulchram serena-
 et si isti hinc ostendant commodè, in vita esse conti-
 nendam vitam, pendendum iudicium: tamen quod
 hoc per cuniculos insinuant in mentes nostras, non
 audire Christum, qui rem clarā apertè, necessitatē
 altè, vobis quasi tonitru iudex, omnibus pater, denū-
 tiat apud Matthæū, vigilate, vigilate, nescitis diem
 neque horam, est res grauis, quam Christus inculcat
 verbis, vigilate, vigilate, grauis certè; & eò grauis
 quod incertior, nescitis diem, neque horam, veniet dies
 Domini, certè veniet; Veniet dies Domini tanquam
 fur, latenter veniet: vt si timor premat, quod sit
 turus; horror certè opprimat, quod sit latenter veni-
 rus, quid? non veniet dies illa? hoc si dicas, hebet
 Physicis, in Theologicis Epicurus, Christus consumpsit
 totam suam vim in mundo architectando, totam
 am prudentiam in mundo constituendo, totam
 misericordiam in mundo liberando; & iustitiam
 am in mundo iudicando patietur aut mediam ex-
 aut totam, tanquam in vagina gladium, ostende-
 tere? iudicabit, iudicabit mundum totum: totum
 ctus ex iustitia, iudex viuorum & mortuorum, te-
 cit Paulus, & meritò iudex latuit in carne humana
 passus est paupertatem, conuitium, virgam, pugna-
 crucem, mortem, nihilne præmij Deo, quod sit
 boni

homo? nihilne felici, quòd factus miser? illud est præ-
mium, est pramium illud longè gloriosissimum, vt
fit iudex viuorum & mortuorum. quicquid Epicure
scortaris, & quàm latenter scortaris; quicquid hel-
luaris, & quàm libenter belluaris, iudicabere, iu-
dicabere. non vult Christus priuari hac gloria debi-
ta propter crucem, non debet priuari hac gloria pro-
missa à patre. quare cum Christus velit esse iudex, de-
beat esse iudex; & iudex in mundum sit non ventu-
rus, sed surrepturus; ne res tanta videretur iustè nul-
la, quia rectè subdola; eam parabolis occultè, vt ex-
citet studium; verbis apertè, vt cieat timorem, omni-
bus non susurrat, sed tonat, ac veram viam quæ ex-
primit. rete iactum, pisces capti & subiecti oculis pi-
scatoris, illi extrusi, hi seruati, quid sunt? effigies
huius iudicij sunt. semens sata, & zizanio tanquam
labe, ab inimico homine infecta, granum dein' pu-
rum putum secretum, & zizanium igni consumptum
quid præfert? formam huius iudicij præfert. virgi-
nes hinc & hinc decem, prudentes illæ, stultæ hæ, re-
ceptæ illæ, eiectæ hæ quid notant? hoc iudicium no-
tant. de nuptiis, de talentis, de alijs rebus parabola
tam multæ, tam pulchræ, cuius rei sunt? huius iudi-
cij sunt. secernet Christus in reti pisces bonos à malis,
in aduentu virgines prudentes à stultis, in messe gra-
vum infectum à puro, in nuptiis vestitos à nudis, in
rationibus frugi talenti œconomos à peruersis, secer-
net, secernet, id quæ tam certò, vt non satis sit Christo
hanc

hanc

hanc notionem parabolarum inuolucris complicare, nisi etiam explicet verbis, explicet minis, explicet signis. etsi nos (Auditores) quodam quasi somno consopiti id tantum in hac vita videamur agere, ut simus imparati, Christus tamen nos non vult imparatos. in illo die est venturus tanquam fur, non tamen opprimet tanquam fur, monet, excitat, terret. vigilate (inquit Lucas) omni tempore orantes, monet verbis; attendite (inquit Ioannes) à ventura ira, excitat minis; erunt (inquit Paulus) signa in sole, & luna, & stellis, terret prodigiis. nihil hæc sunt. illa, obscuritas solis, Lunæ eclipsis, stellarum inuersus cursus, motus terræ, gens contragentem, pestis, fames, falsi fratres, Lucifer solutus catena, liberè que palans per omnes, inquinans omnia, mundo intonabunt hunc diem. tanti est, esse paratum, ut Christus non rectè moneat, nisi per totum mundum moneat. est maxima huius monitionis causa, longè certè maxima. nam si Princeps ex fece veniat non triumphis specie, sed rei minutula causa, omnes ita tenentur vel expectatione suspensi, vel spe defixi, ut quicquid audis, vides, sentis, laborem videas, rumorem audias, sentias dolorem, at veniet tunc Christus in hoc orbis quasi theatrum, & veniet non ad tendendum lumen misericordiæ, sed ad exercendam vim iustitiæ; non ad salutem porrigendam, sed ad seponendum boni premium, rei pœnam, non in miseria, sed in maiestate. qua maiestate? imperatoris buccina indicentis bellum viuis, mortuis.

qua

qua maiestate? iudicis tumulos, ossa, inferos vocantis
 ad rationem. qua maiestate? omnipotentis coelum,
 terram, mare purgantis igni. qua maiestate? Dei ma-
 los vel stupidos in cruce, vel in cinere marcidos im-
 plentis timore. qua maiestate? Ducis praemittentis
 angelos lucis, tanquam emissarios arbitros rei totius
 gerendae, videbant filium hominis venientem in nu-
 bibus cum magna potestate & maiestate Luc. tanta
 maiestas cui rei? efferendae humilitati carnis, in qua
 iacuit Christus, infans languide, in praesepe misere,
 coram boue & asino sordide. tanta maiestas cui rei?
 aperiendae, perdendae impietati, quae cum nollet audi-
 re vagitum pueri illicientis, debet audire tonitru iu-
 dicis sedentis. nam Christus sedet, non stat; minatur,
 non delinit, suoque oculo (hunc interpretor vallem
 Iosaphat) subiicit omnes. in hoc oculo quanta maie-
 stas? ex hac maiestate quantus horror bonis, malis?
 nam ibi aperientur non tantum usurae, adulteria,
 scortationes, ebrietates, homicidia, illaque sordes gra-
 uiores: sed labecula in spersa actionibus nostris, vocula
 otiose missa, ocellus fixus intortè, vnguiculus haerens
 molliter, cogitatiuncula concepta prauè, punctulus
 temporis positus male vocabuntur ad calculos. de ver-
 bo otioso reddetur ratio in extremo iudicio. Matth.
 O Christe, quantam puritatem doces? de vnguiculo,
 de oculo, de vocula, de cogitatiuncula, de punctulo tē-
 poris quis prestabit? Iohannes fortasse tuus, aut Ma-
 ria, praeterea nullus. haec cogitatio magno sanctoque
 p viro

viro obiecit causam pudoris non ferendi. nam si vin
feramus pudorem ex mentione peccati in confes
nis foro longè secretissimo, cuius frontis erit, ferre pu
dorem illum suffusum de peccatis in quodam quasi
niuersitatis theatro euolutis coram cœlo, coram ter
ra, coram Deo, coram homine? hic pudor exprimet
nobis vocem Osee Prophetæ; cadite super nos montes,
& operimini, cadite vt liberi simus ab hoc timore. si
ille, sed nihil ille. nam peccata, quæ tanquam pulli
uebantur in sinu, accusabunt, tinea vestis superbam
auri fulgor auarum, merces pauperis supplicat
rannum, pecunia condita vsurarium, tactus libidi
nosum, gustus intemperantem. quid expectas? nihil
hic tutum malo. tota natura conspirabit in mortem
perpetuam eius mortem. armabit omnem creaturam
contra insensatos. nam cum abusus fuerit igni adte
stationem, aëre ad voluptatem, aqua ad trillat
nem, terra ad gulam: adferent ad eum perpendam,
ignis flammam, aër fœtorem, aqua tumultum, ter
ra molem. post hæc tam multa, tam magna, tam hor
renda, quid? Oh quàm tremo, dum cogito Deum ful
minantem, ite maledicti in ignem æternum? Oh
quàm horreo, dum cogito diabolum inbiantem, in
diantem præda? hæc si sape, si serid, si semper repato
remus cum animis nostris, nulla nobis pars vitæ
ret cum voluptate, immò nulla nobis pars vitæ
ret sine lachrymis. hoc ego stans oscitanter dico
periori loco, sed FRANCVS iacens concionatur

nos. nam cum sibi penitus insculperat, hac fore, &
 titò fore, vigilavit omni tempore orans, ut dignus ha-
 beretur fugere ista omnia, quæ futura essent, & sta-
 re ante filium hominis, quod monet Lucas. FRAN-
 CVS fuit Saul puer sedens ad vestimenta eorum, qui
 lapidabant Ecclesiam, & zelator fuit stultitiarum
 Lutheranarum supra ceteraneos suos: sed Saulus fuit,
 id est, non malevolus fuit, ideoque dignus, qui sie-
 ret diuina virgula Paulus. Omnia sunt paria. Pau-
 lus obit Iudeam, ut Christum extinguat, sed obit a-
 more pietatis; FRANCVS latet in Bauaria, ut
 monstra pariat Luthero, sed latet studio religionis.
 Sudat, alget Luthero, sed Christus in medio cursu Ha-
 gensem pestem extinguit Bauaria, & FRANCVM
 ex cathedra irrisorum, tanquam Paulum ex equo,
 dum eiicit, Paulum nouum refingit Ecclesie. Nam
 Deus per EISENGREINIVM, illum virtutis an-
 gelum, vix miserat vocem istam, FRANCE FRAN-
 CE, cur me persequeris; quin mox cesserit FRANCVS
 fulguri vocis, fulguri spiritus, illudq; usurparit, Domi-
 ne quis me vocat? durum est contra stimulum calci-
 trare. Nihil fuit, habuisse patrem ministrum, Epicu-
 reum porcum saginatum in hara Lutheri; nihil fuit
 habuisse Melanchthonem praeceptorem lernaam pe-
 stem, natum ex simo Lutheri; nihil fuit, fuisse missum
 ab hoc, missum ab illo, ad siliquas Lutheri mandan-
 das agro Hagensi, nihil fuit: Spiritus vincit carnem;
 fraudem, Damonem; carnem voce, fraudem doctrina;

Daemonem vi. Felicem EISENGREINIVM qui
 sic vicisti; fœlicem FRANCVM, qui sic es victus. vt
 videatis gradus & progressionem quosdam Spiritus
 primùm quem Spiritum hausit è cœlo, instillat in
 Hagensi ditione illis, quos infecerat; quosq; perdit, ser-
 uat. non his cancellis includitur Spiritus. ad aulam
 Bauariæ volat. quantus ibi? miratur Princeps. mitti-
 tur ad Academiam. qualis hic? amant boni. cogitat,
 scribit, concionatur contra Lutherum, idq; efficit uo-
 nando, vt Lutherus doctis videatur vel nullus, vel stul-
 tus. Laboranti tardat cursum morbus, auget Spiritum.
 frequens illi vox illa, querit inuenire, quem de-
 siderat anima mea. intelligo. Christum, FRANCVM
 vi; Christũ habes. morbus prius serpens, potius quam
 fauens, tētārat corpusculum fractum laboribus; post-
 quam desit serpere, cœpit fœuire. confitetur, passitur,
 vngitur; singula magno pietatis sensu. nam si Paulus
 in FRANCO antea vicerit, iam triumphat. videt
 adesse diem resolutionis suæ (vt Paulum nouum pro-
 gam veteris Pauli verbis) ideòque vt excludat vocem
 eorum, qui Lutherum olent, oggannientium in mor-
 tis articulo redire ad vomitum suos; cœlum, terram.
 Diuos, homines citabat testes, se mori, viuere in fide
 Catholica, & Papistica (claro verbo à recta hereticorum
 fraude cavit sibi) nihilquæ eorum se refugere, quæ
 scripsit, dixit contra heresim. Subsistet in voce con-
 foris mea vox, non quòd multum rei non sit, sed quòd
 nihil temporis fuit, istis effuriēdis potius, quam vt

*mentandū. quanquam quid pergo? moritur in pace,
sistitur iudicio, triumphat in gloria, dum audit illam
vocem, veni benedicte patris mei. quiescas benedicta
animula, tibi, nobis. Dixi.*

ROBERTI TURNERI DEVO-
NII ORATIO XVI. DE VITA ET MOR-
te Reuerendissimi & Illustrissimi Domini
MARTINI à SCHAVMBERG, Principis &
Episcopi Eystadiani: in funere 3. Non.

Iul. Anno M. D. X C. Eysta-
dij habita.

LACHRYMÆ ubi estis? vanas vos non
appello, quæ fluunt à crocodilo: sed ve-
ras, quales à Iosepho, dum Iacobum;
aut à vidua Euangelica, dum luget
suum filium. Lachrymæ ubi estis? Cecidit nobis Mar-
tinus, heu cecidit, per quem stetit foro iustitia, literis
decor, religioni nitor. Quando fluetis lachrymæ, si hîc
stetis? profecto si vnquam aut vsquam fluitis iuste,
hîc impiè statis. Nam non cecidit nobis puppula ho-
minis, insignis ostro & purpura colore, sed; non inue-
nio vocem, qua meam notionem exprimam. Princeps
fortasse hominum cecidit, grammaticè satis, sed non
satis ad huius virtutem. melius credo, gemma Sacer-
dorum, quomodo melius? ad normam istud Rhetori-